ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները կարդում ենք լրագիրների մէջ Ֆրանսիական քաղաքային խորհրդարանի անդամների ընտրութեան մասին:

Խորհրդարանական ընտրութիւնների ժամանակ, որոնք կատարվեցան Ֆրանսիայի մէջ յունվարի 4-ին, յաղթող հանդիսացաւ օպորտունիստ անուանված հանրապետական մեծ կուսակցութիւնը, որի առաջնորդը Գամբետտան է: Փարիզի մէջ 22 քուէարկվածներից 21 հանրապետականներ ընտրվեցան, 1 պահպանողական և ոչ մի անհաշտ կոմունար: Հանրապետական մամուլը այդ առիթով յայտնում է իր ուրախութիւնը և նախագուշակում է, որ Ֆրանսիական ազգային ժողովների ապագայ ընտրութիւնների ժամանակ էլ հանրապետականները դարձեալ յաղթող կը հանդիսանան: Գամբետտայի ,,République Française" լրագրի կարծիքով, խորհրդարանական ընտրութիւնները ապացուցանում են, որ Ֆրանսիան բաւական է [illegible] հանրապետական կառավարութենից և որ պահպանողական և արմատական կուսակցութիւնները կատարելապէս անզօր են:

Հանրապետականները պարծենում են և հպարտանում և նրանք իրաւացի են: Հանրապետական կառավարութեան ժամանակ Ֆրանսիայի գործնական քաղաքականութիւնը գիտակցական, գեղեցիկ և խելացի էր: Հանրապետական կառավարութիւնը գեղեցիկ կերպով կազմակերպեց երկիրը և նրան կատարելապէս հարստացրեց: Ֆրանսիայի տնտեսական դրութիւնը եւրոպական միւս պետութիւններից ամենալաւն է:

Կառավարութեան արտաքին քաղաքականութիւնը ոչ ոքի անհանգիստ չէ անում: Ֆրանսիական կառավարութիւնը վերջին վեց ամիսների ընթացքում աշխատում էր վերադարձնել Ֆրանսիային նրա առաջնակարգ դիրքը եւրոպական պետութիւնների կարգում:

ՍԵՐԲԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները իշխան Միլանի գահական ճառի մասին:

Իշխան Միլան յայտնում է սկուպշինային (ազգային ժողովին), որ Սերբիայի յարաբերութիւնները օտար պետութիւնների հետ բարեկամական են, ուրախութիւն է յայտնում այն բարեկամական ընդունելութեան համար, որ արին իշխանին Վիեննայի և Բեռլինի մէջ և Յունաստանի հետ դիպլոմատիական յարաբերութիւնների սկսելու պատճառով: Գահական ճառի մէջ ասված է, որ արտաքին քաղաքականութեան վերաբերութեամբ կառավարութիւնը կաշխատէ բարեկամական յարաբերութիւններ պահպանել միւս պետութիւնների հետ և գրաւել թէ նրանց և թէ արեւելեան ժողովուրդների համակրութիւնը: Իշխան Միլան յոյս ունի, որ Սերբիան շուտով համաձայնութիւն կը կայացնի Աւստրո-Հունգարիայի հետ առեւտրական և երկաթուղիների հարցի վերաբերութեամբ: Աւստրո-Հունգարիան խնդութեամբ կը կատարի երկաթուղիների դաշնակցութիւնը, որի հետ կապված են Սերբիայի պատիւը և շահերը:

ՀՐԱՒԷՐ ԱՌ ՀԱՄԱՅՆ ՌՈՒՍԻԱԲՆԱԿ ԱԶԳԱՅԻՆՍ

Հայոց Միացեալ Ընկերութիւնը Հայաստանի և Կիլիկիոյ մէջ հիմնած քսան և հինգ վարժարանները, ընդ որս Վանայ վարժապետանոցը այլ և այլ գիւղերէ առնուած իւր գիշերօթիկ ձրիավարժ աշակերտներովը աւելի բարեկարգ վիճակի մը մէջ դնելու և սովուն երեսէն յառաջ եկած մեծագումար ծախուց թեթեւութիւն մը ընծայելու համար, կը դիմէ այսօր համայն ազգին օժանդակութեան:

Ռուսիաբնակ հայ եղբարք, որոց համակրանքն ու քաջալերութիւնը վայելած եմք միշտ, անտարակոյս նոր փորձ մի ևս պիտի տան իրենց ազգասիրութեան, նպաստելով ընկերութեանս:

Այսու վստահութեամբ պատիւ ունիմք ներկայացնել Վասպուրականի վարժարանաց տեսուչ զպարոն Մկրտիչ Փորթուգալեան, որ իբր լիազօր ներկայացուցիչ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց կուգայ ի Կովկաս:

Պարոն Փորթուգալեան պիտի փութայ ձեռնարկել հանգանակութեանց, և այն ամեն միջոցներուն, զորս օգտակար և անհրաժեշտ կը դատէ իւր պաշտօնի գործադրութեան և յաջողութեան համար:

Սիրելի է մեզ յուսալ որ ռուսիաբնակ պատուարժան ազգայինք պիտի հաճին մեր իղձերն և ակնկալութիւնները իրականացնել, ինչպէս յանցելումն, և իրենց առլինաշատ նպաստներով սատարեն ազգային մտաւորական վերակենդանութեան, որով անջնջելի յիշատակ մը պիտի թողուն հայ երախտագիտութեան սրտերուն և նախանձելի օրինակ մը պատմութեան մէջ:

Հայոց Միացեալ Ընկերութեան
Տնօրէն Ժողով:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 յունվարի: Այսօր առաւօտեան 8 ժամին Մեծ իշխան Միխայիլ Նիկոլայեւիչ իր ընտանիքով հասաւ Ս. Պետերբուրգ: Նրան դիմաւորեցին կոմս Լօրիս-Մելիքօվ, քաղաքապետը և այլ անձինք:

ԴՈՒԲԼԻՆ, 23 յունվարի: Մի ժամանակ բանտից ազատված և պոլիցիական հսկողութեան տակ թողած, կալուածական միութեան կազմակերպող Դօվիտ նորից կալանաւորված է, որովհետև նա խանգարեց այն պայմանները, որոնցով բանտից ազատված էր:

ՓԱՐԻԶ, 23 յունվարի: Պրուսաի կողմից կառավարութեանը առաջարկած հարցը յունական խնդրի վերաբերութեամբ աւելի ամրացրեց Սենտ-Իլէրի դրութիւնը, որի խաղաղասիրական քաղաքականութիւնը պատգամաւորների ժողովի միաձայն հաւանութիւնը ստացաւ:

ՄՈՍԿՎԱ, 23 յունվարի: Մոսկվայում վախճանվեցան. գրող Պիսեմսկի, բանաստեղծ Ֆէօդօր Միլլեր և պրոֆեսոր Լեշկով:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 յունվարի: Պետական բանկի 5$^0/_0$ տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 95 ր. 37 կ., երկրորդ 93 ր. 25 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 12 կ., ներքին 5$^0/_0$ առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 221 ր. 25 կ., երկրորդ 220 ր. 75 կ., արեւելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 92 ր. 54 կ., երկրորդ 91 ր. 87 կ., երրորդ 92 ր. 12 կ., ոսկի 7 ր. 84 կ.: Ռուսաց 1 ր. Լոնդոնի վրա արժէ 25,19 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա 214 $^1/_2$ մարկ, Փարիզի վրա 265$^1/_2$ ֆրանկ: Բորսայի տրամադրութիւնը հանգիստ է:

ԴՈՒԲԼԻՆ, 24 յունվարի: Սպասում են, որ պոլիցիան կարձակէ կալուածական միութիւնը և նրա դրասենեակը կը փակէ:

ԼՈՆԴՈՆ, 24 յունվարի: Պարնելի կուսակցութիւնը հրաժարվեց ընդդիմադրել ստիպողական օրէնքներին: Երկրորդ ընթերցանութենից յետոյ համայնքների ժողովի մէջ Բրէդլաու առաջարկեց մերժել ստիպողական օրէնքների մտցնելը Իրլանդիայի մէջ: Վիճաբանութիւնները հանգիստ էին և յետաձգված են մինչև երկուշաբթի օրը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 յունվարի: Թագաւոր կայսրը գերազանցածներին ընծայեց սուրբ Գէորգի շքանշանը 3-դ կարգի հետեւեալ անձանց. գնդապետ Կուրոպատկինին և Կոզելկօվին, գնդապետի օգնական Գայդարօվին պոլկովնիկների համար սահմանված շքանշան: Գնդապետ Ցեպրինսկուն և Ցեկովին չորրորդ կարգի:

ՍԵՓԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑԻՑ

ԵՐԵՒԱՆ, 26 յունվարի: Երէկ ահագին բազմութեան ներկայութեամբ Կաթողիկոսից ուղարկած սինօդի անդամ Գրիգոր եպիսկոպոսը հոգեհանգիստ կատարեց գեներալ Տէր-Ղուկասովի յիշատակին: Եկեղեցու երգեցող դասը բաղկացած էր ծխական հայ դպրոցների աշակերտներից և աշակերտուհիներից:

ԵՐԵՒԱՆ, 26 յունվարի: Այստեղ հասան Վանից տեղեկութիւններ, որ Սամիհ-փաշան հրաժարվել է նահանգապետի պաշտօնից: Կառավարութիւնը ռէդիֆներ է ժողովում Յունաստանի դէմ ուղարկելու համար:

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

խաբելու մտքով. Երբ խանը և իմամը կը գիտենան այդ բոլորը, նրան ոչ թէ Գենուայի ու Բարգիւշատի գաւառները կը յանձնեն, այլ գուցէ խեղդել կը տան:

—Բոլորովին հարկաւոր չէ այդ անել, պատասխանեց տիկինը հրամայական եղանակով.—Դու կամենում ես մանրութիւններին մանրութեամբ պատասխանել: Ես մէլիքի Սղնախի վարմունքի մէջ մի վատ բան չեմ տեսնում: Մանուկ հասակում, գերի ընկնելով պարսիկների ձեռքը, նրան ընդունել են տալ մահմեդականութիւնը, նա ինչով է մեղաւոր: Իսկ թէ նա, միանալով լօռիների և բախտիարիների հետ, կամեցել է այնտեղ հայկական ազատ գաւառներ ստեղծել, և այդ մտքով ապստամբութիւն է յարուցել պարսիկների դէմ,—այդ նպատակը ամեն համակրութեան արժանի է: Ո՞վ է իմանում, գուցէ նրա այժմեան վարմունքի մէջ ևս մի այսպիսի նպատակ թաքնված լինի: Ես, իրաւն ասեմ քեզ, Աղէք, սկսում սաստիկ վրդովվեցայ, երբ լսեցի մէլիքի մահմեդականութիւնը ընդունելը. բայց դերվիշի պատմութիւնը այժմ փոքր ինչ հանգստացնում է ինձ: Ես չեմ կարծում, որ այնտեսակ մարդիկ, որոնք երբեմն մտածել և գործել են հայ ժողովրդի ազատութեան համար, կարող են չար մարդիկ լինել: Նրանք չար են երևում նրա համար միայն, որ նպատակին հասնելու մտքով գործ դրված միջոցների մէջ խտրութիւն չեն անում: Ամեն միջոց նրանց համար սուրբ է, երբ հասցնում է նպատակին:

—Այսուամենայնիւ, պատասխանեց ծերունին,—եթէ մէլիքի գործողութիւնները բոլորովին արդար ևս համարելու լինենք (որի մէջ ես կասկածում եմ) դարձեալ Սոնիմոնը կը զրկվի Գենուայից: Մէլիքը ինքը տէր կը դառնայ, իսկ նա ոչինչ չի ստանայ, բոլորը կը կորչէ:

—Այժմ դժուար է նախագուշակել, թէ վերջը ինչ կը լինի...

—Ես այդ դէպքում կարող եմ ինձ կատարեալ մարգարէ համարել, պատասխանեց պարզ ծերունին բարկացած ձայնով.—դուք, տիկին, չափազանց բարեմտութեամբ էք դատում, ուր հարկաւոր էր փոքր ինչ կասկածանքով վերաբերվել դէպի կատարվող իրողութիւնը: Ես մասամբ համաձայն կը լինէի ձեզ հետ, եթէ մէլիքը իր փառասիրութիւնը գոհացնելու համար իր ութն տարեկան աղջիկը խոստացած չը լինէր փտած իմամին կնութեան տալ: Մի մարդ, որ ծախում է իր աղջիկը, նա կը ծախէ և իր հայրենիքը և իր ազգը: Ուրիշ օրինակներ որոնել պէտք չէ, բաւական է, որ դուք յիշէք ձեր հօր վարմունքը:

Տիկնոջ և ներքինապետի խօսակցութիւնը ընդհատեց մի խառնաձայն աղմուկ, որ լսելի եղաւ հեռուից: Հարեմխանայի բոլոր կնիկները, աղախինները դուրս թափվեցան իրանց չադրներից, մօտեցան սարայ-փէրդային, և գլուխները բարձրացնելով, սկսեցին նայել:

—Այդ ինչ աղմուկ է, հարցրեց տիկինը անհանգիստ կերպով:

—Երևի, անցնում է թափօրը, պատասխանեց ծերունին ներքին խռովութեամբ.—դուք չէք կամենայ նայել նրա վրա:

—Ես այդ զզուելի հանդէսը տեսնել չեմ ուզում... ասաց տիկինը և երեսը շուռ տուեց:

Ծերունին, նկատելով նրա արտասուքը, հեռացաւ, և թողեց նրան միայնակ հաշուել իր սրտի ցաւերի հետ:

Հեռուից տեսնվում էր ահագին բազմութիւն, որ իմամի չադրների կողմից դիմում էր դէպի խանի չադրները: Ամբոխը առաջ էր գնում, միայն մի մարդ փառաւոր կերպով նստած էր գեղեցիկ զարդարած նժոյգի վրա, և բազմութեան առաջը ընկած, ամեն կողմից երևում էր: Նա հագած ունէր թանկագին, ծիրանեգոյն վերարկու, նախշած ոսկէ թելերով, որ փողփողում էր արեգակի ճառագայթների տակ: Դա նոր մահմեդականութիւն ընդունած մէլիք Ֆրանգիւլն էր, որ այժմ կոչվում էր Ալի բէկ: Նա աջ ձեռքով բռնած ունէր մի մերկացրած սուր, որ դրել էր ուսի վրա: Նոր կրօնի հետ նա ժառանգել էր նոր իրաւունք՝ սուր կրելու, որի գործածութիւնը Մուհամմէդը միացրել է իր աւանդած սրբազան պաշտամունքների հետ: Նրա առջևից գնում էին մի խումբ չաւուշներ, որ երգում էին կրօնական երգեր: Նրանցից մէկը տանում էր մի կանաչ դրօշակ, որի վրա նկարված էր շիաների խալիֆայի աջը: Թափօրը դանդաղ էր ընթանում: Ամեն քայլում ամբոխը կանգնեցնում էր նոր ուղղափառին, ոմանք համբուրում էին նրա ձեռքը, ոմանք նրա հագուստի փէշերը: Կնիկները իրանց հիւանդ երեխաներին գցում էին այն ճանապարհի վրա, որ կողմից պիտի անցնէր նա: Շատերը անց էին կենում նրա ձիու փորի տակով:

Այդ բոլորը կատարվում էր հոգևոր շնորհքներ ընդունելու ակնկալութեամբ: Ամբողջ բազմութեան մէջ տիրում էր մի տեսակ խորին, ջերմեռանդական զգացմունք, որ հասցնում էր անհաւատութիւնը կրօնական վայրենի յափշտակութեան: Ճանապարհի վրա մի քանի տեղ մատաղներ կտրեցին, մի քանի տեղ կանգնեցին մաղթանքներ կատարելու համար: Կնիկները ծածկում էին ճանապարհը կանաչ ոստերով. թափօրը անցնում էր այդ կանաչապատ սփռոցի վրայով:

Խանի վրանը այսօր սովորականից աւելի զարդարած էր. նրա գանձարանից դուրս էին բերել ամենաընտիր արծաթեղէն անօթները: Այստեղ պիտի խմէին «ուրախութեան շէրբէթը»: Գեղեցկադէմ մանկլաւիկները և սպասաւորների մի ահագին խումբ, շքեղ կերպով հագնված, սպասում էին պատուելի հիւրերին: Վրանում նստած էին խանը և իմամը միայն: Երբ թափօրը մօտեցաւ, նրանք երկուսն էլ դուրս եկան, կանգնեցին վրանի մուտքի մօտ ընդունելու նորընծայ մահմեդականին: Խանը իր ձեռքով բռնեց և ցած իջեցրեց նրան ձիուց: Խուռն բազմութիւնը շրջապատեց վրանի չորս կողմը: Իմամը կարդաց մի կարճ աղօթք, յետոյ մտան վրանը: Այնտեղ ընդունվեցան ցեղի նշանաւոր անձինքներից շատերը որպէս մասնակից լինելու այն մեծ հանդիսին:

Այնօր չալարխանլիների ամբողջ ցեղը անցրեց ուրախութեամբ: Բայց մի մարդ, որ նրանց մէջ չէր գտնվում, դա էր Տաթևի մէլիք Դաւիթը: Նա առաւօտեան հէնց որ լսեց մէլիք Ֆրանգիւլի վարմունքը, իսկոյն հասկացաւ, թէ ինչ խաղ խաղաց այդ մարդը իր գլխին, և սիրտը լի դառնութեամբ, առանց ոչ ոքի հետ տեսնվելու, նստեց իր ձին և գնաց դէպի Տաթև, համոզված լինելով, որ այնուհետև Գենուայի ու Բարգիւշատի վրա մտածելը յիմարութիւն կը լինէր իր կողմից...

(Կը շարունակուի)